

U s n e s e n í

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Jany Brothánkové a soudců Mgr. Jana Kašpara a JUDr. Ing. Viery Horčicové v právní věci žalobkyně: **G. M. G.**, proti žalovanému: **Vězeňská služba České republiky**, se sídlem Soudní 1a, Praha 4, v řízení o žalobách proti rozhodnutím:

- a) ředitele Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava ze dne 3. 1. 2011 o zamítnutí žádosti žalobkyně o zařazení do I. prostupné skupiny vnitřní diference
- b) zástupce ředitele Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava ze dne 26. 7. 2010 o zařazení žalobkyně do III. prostupné skupiny vnitřní diference
- c) ředitele Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava ze dne 22. 9. 2010 o zamítnutí žádosti žalobkyně o zařazení do I. prostupné skupiny vnitřní diference
- d) ředitele Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava ze dne 20. 7. 2010 nezabývat se žádostí žalobkyně o obnovu řízení o zařazení žalobkyně do III. prostupné skupiny vnitřní diference
- e) ředitele Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava ze dne 28. 4. 2011 o zařazení žalobkyně do III. prostupné skupiny vnitřní diference

t a k t o :

- I. Věci vedené u Městského soudu pod sp. zn. 10A 18/2012, 10A 19/2012, 10A 20/2012, 10A 21/2012 a 10A 25/2012 se spojují ke společnému projednání. Nadále budou vedeny pod sp. zn. 10A 18/2022.
- II. Mgr. Marek Urbiš, advokát se zprošťuje zastupování žalobkyně ve věcech uvedených pod písm. a) až d).
- III. Žádost žalobkyně o ustanovení zástupce pro řízení o žalobách uvedených pod písm. a) až e) se zamítá.
- IV. Žaloby se odmítají.
- V. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- VI. Mgr. Marku Urbišovi, advokátovi, se přiznává odměna za zastupování žalobkyně ve věcech uvedených pod písm. a) až d) ve výši 28.800,- Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Městského soudu v Praze do šedesáti dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění

Dne 25. 1. 2011 podala žalobkyně u Krajského soudu v Ostravě žalobu, již se

domáhala přezkoumání rozhodnutí ředitele Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava ze dne 3. 1. 2011 o zamítnutí žádosti žalobkyně o zařazení do I. prostupné skupiny vnitřní diferenciaci. Tato žaloba byla u Krajského soudu v Ostravě zapsána pod sp. zn. 22A 17/2011. Usnesením ze dne 12. 1. 2012 čj. 22A 17/2011-16 ji tento soud postoupil Městskému soudu v Praze jako soudu místně příslušnému. U zdejšího soudu byla zapsána pod sp. zn. 10A 18/2012.

Dne 29. 7. 2010 podala žalobkyně u Krajského soudu v Ostravě žalobu, již se domáhala přezkoumání rozhodnutí zástupce ředitele Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava ze dne 26. 7. 2010 o zařazení žalobkyně do III. prostupné skupiny vnitřní diferenciaci. Tato žaloba byla u Krajského soudu v Ostravě zapsána pod sp. zn. 22A 84/2010. Usnesením ze dne 12. 1. 2012 čj. 22A 84/2010-43 ji tento soud postoupil Městskému soudu v Praze jako soudu místně příslušnému. U zdejšího soudu byla zapsána pod sp. zn. 10A 19/2012.

Dne 24. 9. 2010 podala žalobkyně u Krajského soudu v Ostravě žalobu, již se domáhala přezkoumání rozhodnutí ředitele Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava ze dne 22. 9. 2010 o zamítnutí žádosti žalobkyně o zařazení do I. prostupné skupiny vnitřní diferenciaci. Tato žaloba byla u Krajského soudu v Ostravě zapsána pod sp. zn. 22A 114/2010. Usnesením ze dne 12. 1. 2012 čj. 22A 114/2010-23 ji tento soud postoupil Městskému soudu v Praze jako soudu místně příslušnému. U zdejšího soudu byla zapsána pod sp. zn. 10A 20/2012.

Dne 18. 10. 2010 podala žalobkyně u Krajského soudu v Ostravě žalobu, již se domáhala přezkoumání rozhodnutí ředitele Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava ze dne 20. 7. 2010 nezabývat se žádostí žalobkyně o obnovu řízení o zařazení žalobkyně do III. prostupné skupiny vnitřní diferenciaci. Tato žaloba byla u Krajského soudu v Ostravě zapsána pod sp. zn. 22A 123/2010. Usnesením ze dne 12. 1. 2012 čj. 22A 123/2010-11 ji tento soud postoupil Městskému soudu v Praze jako soudu místně příslušnému. U zdejšího soudu byla zapsána pod sp. zn. 10A 21/2012.

Dne 12. 5. 2011 podala žalobkyně u Krajského soudu v Ostravě žalobu, již se domáhala přezkoumání rozhodnutí ředitele Věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava ze dne 28. 4. 2011 o zařazení žalobkyně do III. prostupné skupiny vnitřní diferenciaci. Tato žaloba byla u Krajského soudu v Ostravě zapsána pod sp. zn. 22A 79/2011. Usnesením ze dne 12. 1. 2012 čj. 22A 79/2011-7 ji tento soud postoupil Městskému soudu v Praze jako soudu místně příslušnému. U zdejšího soudu byla zapsána pod sp. zn. 10A 25/2012.

Městský soud v Praze shledal, že žalobkyně se uvedenými žalobami domáhá přezkoumání rozhodnutí věcně a skutkově souvisejících, a proto je spojil ke společnému projednání, a to v souladu s ust. § 39 odst. 1 s. ř. s. (výrok I tohoto usnesení).

Předtím, než soud přistoupil k posouzení žalob z věcného hlediska, zkoumal, zda jsou splněny podmínky řízení a zda tak jde o žaloby z hlediska ustanovení soudního řádu správního (dále jen s. ř. s.) přípustné. Při těchto úvahách soud vyšel z následující právní úpravy:

Podle ust. § 65 odst. 1 s. ř. s. kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, (dále jen "rozhodnutí"),

může se žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak.

Podle ust. § 70 písm. a) s. ř. s. ze soudního přezkoumání jsou vyloučeny úkony správního orgánu, které nejsou rozhodnutími.

Podle ust. § 68 písm. e) s. ř. s. žaloba je nepřipustná také tehdy, domáhá-li se přezkoumání rozhodnutí, které je z přezkoumání podle tohoto nebo zvláštního zákona vyloučeno.

Podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. nestanoví-li zákon jinak, soud odmítne návrh je podle tohoto zákona nepřipustný.

Žalobou proti rozhodnutí správního orgánu se lze ve smyslu ust. § 65 odst. 1 s. ř. s. domáhat přezkoumání úkonů správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují subjektivní veřejná práva a povinnosti. Pro tyto úkony zavádí s. ř. s. v uvedeném ustanovení legislativní zkratku rozhodnutí. Zároveň s. ř. s. v ust. § 70 písm. a) vylučuje ze soudního přezkumu ty úkony správního orgánu, které nejsou rozhodnutím, tzn. ty úkony, který nejsou způsobilé přivodit následky přepokládané v ust. § 65 odst. 1 s. ř. s. Žaloba proti takovému úkonu je pak podle ust. § 68 písm. e) s. ř. s. nepřipustná.

V této souvislosti je zapotřebí zdůraznit, že pro poškození určitého konkrétního aktu správního orgánu pod pojem „rozhodnutí“ podle výše uvedeného ustanovení není podstatné to, jak je tento akt formálně označen ani to, v jakých konkrétních právních předpisech je zakotvena hmotněprávní a procesněprávní úprava platná pro jeho vydání. Podstatné je pouze to, zda vykazuje znaky vymezené v ust. § 65 odst. 1 s. ř. s.

Podle § 40 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen zákon o výkonu trestu), během výkonu trestu je odsouzený povinen podrobit se vnitřnímu řádu věznice, který kromě jiného vymezuje druh a obsah činností, které jsou pro jednotlivé skupiny odsouzených buď povinné nebo dobrovolné. Okruh konkrétních činností, kterých je odsouzený povinen se zúčastnit nebo které může vykonávat, jsou stanoveny v programu zacházení.

Podle § 39 odst. 5 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody (dále jen ŘVTOS), volba a způsob naplňování cíle programu zacházení je vedle chování, jednání, postojů ke spáchanému trestnému činu a výkonu trestu jednou z rozhodujících skutečností při zařazování odsouzeného do některé ze zpravidla tří prostupných skupin vnitřní diferenciaci.

Podle odst. 6 do první prostupné skupiny vnitřní diferenciaci se zařazují odsouzení, kteří převážně aktivně plní program zacházení i své další povinnosti a chovají se a jednají v souladu s vnitřním řádem.

Podle odst. 7 do druhé prostupné skupiny vnitřní diferenciaci se zařazují odsouzení s nevyjasněným a kolísavým postojem a přístupem k programu zacházení a svým povinnostem.

Podle odst. 8 do třetí prostupné skupiny vnitřní diferenciaci se zařazují odsouzení, kteří převážně

- a) program zacházení neplní nebo jej odmítají,
- b) neplní své povinnosti,
- c) chovají se a jednají v rozporu s vnitřním řádem.

Podle odst. 9 prostupné skupiny vnitřní diferenciacie tvoří ucelený systém pozitivní motivace odsouzených. Ve vnitřním řádu se stanoví podrobnější podmínky vnitřní diferenciacie tak, aby odsouzený mohl být během výkonu trestu na základě změn v přístupu, plnění programu zacházení, plnění povinností a chování a jednání v souladu, či nesouladu s vnitřním řádem postupně zařazován do jednotlivých skupin.

Podle odst. 10 o zařazení a o změně zařazení odsouzeného do prostupné skupiny vnitřní diferenciacie rozhoduje ředitel věznice nebo jeho zástupce na základě doporučení odborných zaměstnanců (§ 8 odst. 1), zpravidla při hodnocení programu zacházení (§ 38 odst. 1, 2).

Jak vyplývá z vnitřního řádu příslušné věznice, na zařazení odsouzeného do příslušné prostupné skupiny vnitřní diferenciacie navazují tzv. motivační činitele. Pro věznici s dozorem (kde byla žalobkyně v rozhodné době zařazena) se těmito činiteli v I. prostupné skupině vnitřní diferenciacie rozumí možnost např.: podání návrhu na přeražení do věznice s mírnějším režimem, podání návrhu na podmíněné propuštění, udělení odměny podle § 45 odst. 2 písm. h) nebo písm. g) zákona o výkonu trestu, povolení návštěv až 5 osob, přednostního zařazení do práce, jednorázového nákupu do výše 800 Kč, sledování televizních programů do 24 hod, uplatnění estetických prvků v ubytovacím prostoru v maximálním rozsahu atd. Tyto motivační činitele se ve II. prostupné skupině vnitřní diferenciacie uplatňují ve výjimečných případech, s tím, že jednorázový nákup je umožněn do výše 600 Kč, rozsah sledování televizních programů je omezen do 23 hodin a uplatnění estetických prvků 1 ks od každého druhu v ubytovacím prostoru (např. květina, polička, obrázek). Ve III. prostupné skupině vnitřní diferenciacie se tyto motivační činitele neuplatňují s tím, že jednorázový nákup je umožněn do výše 400 Kč a rozsah sledování televizních programů je omezen do 22 hodin.

Soud na základě shora citovaných předpisů dospěl k závěru, že rozhodování o zařazení odsouzených do jednotlivých skupin vnitřní diferenciacie není rozhodováním o veřejných subjektivních právech, jak je má na mysli ust. § 65 s. ř. s.

Odsouzený je omezen na osobní svobodě na základě rozsudku soudu vydaného v trestním řízení. Režim výkonu trestu je v případě konkrétních odsouzených primárně určen rozhodnutím o zařazení do konkrétního typu věznice.

Zařazení nebo nezařazení odsouzeného do jednotlivých skupin vnitřní diferenciacie není rozhodováním o veřejných subjektivních právech, ale výchovným opatřením, kterým se sleduje dosažení účelu výkonu trestu odnětí svobody. Samotným přeražením do jiné prostupné skupiny vnitřní diferenciacie ještě nedochází k zásahu do veřejných subjektivních práv odsouzeného, což vyplývá zejména z toho, že zařazením je dáána toliko možnost uplatnit určité motivační činitele. V případě přeražení se přitom nejedná o kázeňský trest. Za rozhodnutí o právech a povinnostech, které podléhá přezkumu správním soudem, je tak možno považovat pouze rozhodování o kázeňských odměnách a trestech dle § 45 a § 46 zákona o výkonu trestu (srov. nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 32/08). Přeražení odsouzeného do jiného prostupné skupiny vnitřní diferenciacie ještě samo sobě neznamená žádné omezení odsouzeného na jeho právech, neboť při zařazení odsouzeného do kterékoli takové skupiny zůstávají odsouzenému zachována práva spojená se zařazením do toho kterého typu věznice.

Smysl přezkumu takových rozhodnutí ve správním soudnictví by kromě toho dle názoru zdejšího soudu byl poněkud sporný. Jak bylo shora uvedeno, jedná se o výchovné opatření, kterým má být pružně reagováno na konkrétní chování odsouzených. Zákon o výkonu trestu výslovně i z tohoto důvodu tedy vylučuje užití správního řádu pro takové

rozhodování. S ohledem na procesní postupy ve správním soudnictví je zřejmé, že soud může konstatovat případné pochybení orgánů vězeňské služby až s poměrně značným časovým odstupem a zhusta bez konkrétního dopadu do postavení odsouzeného (vzhledem ke změnám, k nimž může dojít v mezidobí). Správní soudnictví však nemá být prostředkem pro vedení akademických polemik, jeho účelem má být poskytnutí efektivní ochrany veřejných subjektivních práv konkrétních fyzických a právnických osob. Tuto roli ovšem v případě rozhodování o zařazování do prostupných skupin vnitřní diferenciací hrát nemůže ze shora uvedených důvodů. To ostatně dokládá i tento případ, kdy soud rozhoduje o žalobě již v době, kdy byla žalobkyně z výkonu trestu podmíněně propuštěna.

Protože žalobkyně podala žalobu proti rozhodnutí, které je ze soudního přezkumu podle ust. § 70 písm. a) s. ř. s. ve spojení s ust. § 65 odst. 1 s. ř. s. a ust. § 68 písm. e) s. ř. s. vyloučeno, soud v souladu s ust. § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. žalobu jako nepřípustnou odmítl (výrok IV tohoto rozhodnutí).

Odmítnutí žaloby žalobkyně správním soudem přitom neznamená, že by žalobkyně vůbec neměla možnost domáhat se přezkoumání postupů vězeňské služby při jejím zařazování do jednotlivých prostupných skupin vnitřní diferenciací. Podle § 78 zákona o výkonu trestu dozor nad dodržováním právních předpisů při výkonu trestu provádí krajské státní zastupitelství, v jehož obvodu se trest vykonává.

V soudním spise je založeno mj. sdělení Krajského státního zastupitelství v Ostravě, pobočka v Olomouci, ze dne 27. 12. 2010 čj. 2 KDT 4062/2010-29, z něhož vyplývá, že i žalobkyně si je této možnosti vědoma a že ji efektivně využívá. Z uvedeného sdělení totiž vyplývá, že žalobkyně se na státní zastupitelství s podněty týkajícími se jejího zařazení do jednotlivých prostupných skupin vnitřní diferenciací obrací. Z tohoto konkrétního sdělení navíc vyplývá, že se jedná o prostředek k obraně efektivní, neboť žalobkyni bylo minimálně částečně dáno zapravdu a byla přijata opatření směřující k nápravě. Je tedy zřejmé, že se jedná o podstatně efektivnější prostředek obrany, než jaký představuje žaloba ve správním soudnictví.

Žalobkyni byl Krajským soudem v Ostravě pro řízení o žalobách uvedených pod písm. a) až d) v záhlaví tohoto usnesení ustanoven zástupcem Mgr. Marek Urbíš, advokát. Následně požádal tento zástupce o to, aby byl zproštěn zastupování žalobkyně pro vzájemnou ztrátu důvěry. Žalobkyně rovněž požádala o to, aby byl Mgr. Marek Urbíš zproštěn jejího zastupování pro ztrátu důvěry a současně požádala, aby jí byl ustanoven zástupce jiný.

V řízení o žalobě uvedené pod písm. e) v záhlaví tohoto usnesení žalobkyně požádala o ustanovení zástupce. O této žádosti Krajský soud v Ostravě před postoupením věci zdejšímu soudu nijak nerozhodl.

Soud vyhověl žádosti ustanoveného zástupce i žalobkyně o to, aby byl Mgr. Marek Urbíš zproštěn zastupování žalobkyně (výrok II). Vyšel přitom ze souhlasného prohlášení žalobkyně i ustanoveného zástupce o tom, že došlo k narušení vzájemné důvěry.

Soud přitom neustanovil žalobkyni zástupce jiného a neustanovil jí ani zástupce pro řízení o žalobě uvedené pod písm. e) v záhlaví tohoto usnesení (výrok III), neboť po doplnění podaných žalob prostřednictvím ustanoveného zástupce je již nyní jasné, čeho se žalobkyně svými žalobami domáhá. Jak bylo shora odůvodněno, žalobkyně se domáhá přezkoumání rozhodnutí, která soudnímu přezkumu nepodléhají. Za této situace není ustanovení zástupce

třeba k ochraně práv žalobkyně a není tak splněna jedna z nutných podmínek pro to, aby soud mohl vyhovět žádosti žalobkyně o ustanovení zástupce (resp. ustanovení zástupce nového namísto Mgr. Marka Urbíše, kterého soud zastupování žalobkyně zprostil) uvedených v ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. Jakékoli doplnění žalob by totiž nemohlo zvrátit výrok soudu o odmítnutí žalob, jsou-li podané žaloby nepřipustné.

O nákladech řízení soud rozhodl podle ust. § 60 odst. 3 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li žaloba odmítnuta (výrok V).

Současně soud rozhodl o odměně Mgr. Marka Urbíše za zastupování žalobkyně (výrok VI). Ta spočívá v odměně celkem za deset úkonů právní služby (10A 18/2012 – převzetí věci a doplnění žaloby, 10A 19/2012 – převzetí věci, doplnění žaloby z 30. 12. 2010 a doplnění žaloby z 27. 7. 2011, 10A 20/2012 – převzetí věci, doplnění žaloby z 30. 12. 2010 a doplnění žaloby z 22. 8. 2011, 10A 21/2012 – převzetí věci a doplnění žaloby) po 2.100 Kč, k tomu desetkrát režijní paušál po 300 Kč. Celková výše odměny a náhrady hotových výdajů tak činí 24.000,- Kč. K tomu se připočítává daň z přidané hodnoty, jíž je ustanovený zástupce plátcem, ve výši 4.800,- Kč. Celkem tedy náleží ustanovenému zástupci částka 28.800,- Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 28. února 2012

Mgr. Jana Brothánková, v.r.
předsedkyně senátu